

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/139751,IPN-o-historii-Polski-i-Wegier.html>
25.04.2024, 19:26

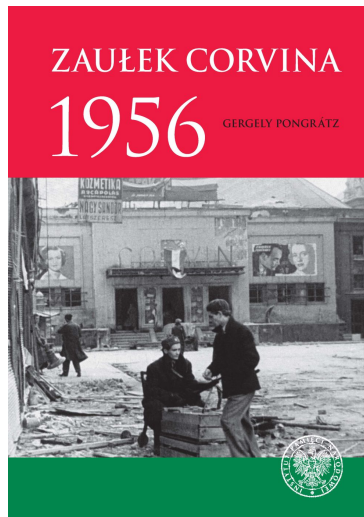
IPN o historii Polski i Węgier

Instytut Pamięci Narodowej jest zaangażowany we współpracę z instytucjami węgierskimi na wielu polach. Mamy w dorobku wspólne konferencje naukowe, publikacje, wystawy, wydarzenia związane z obchodami ważnych rocznic oraz opiekę nad węgierskimi i polskimi miejscami pamięci.

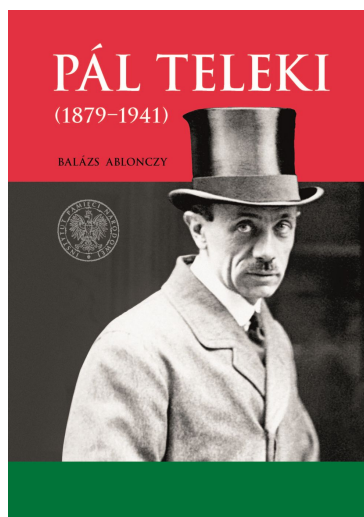
Działania IPN związane z tematyką polsko-węgierską

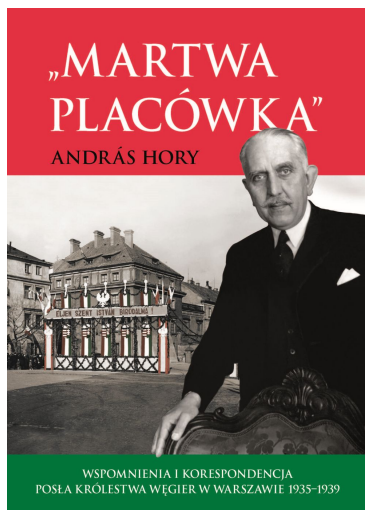
[„Biuletyn IPN” 10/2021](#)
[- Węgry '56](#)

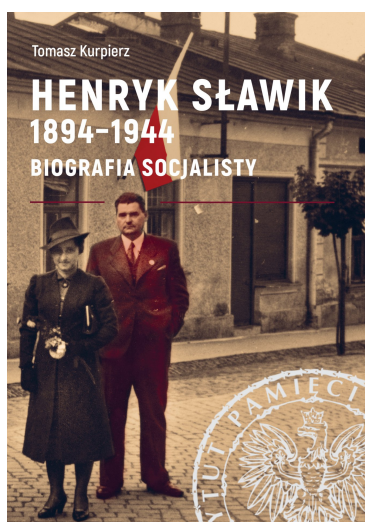
Gergely Pongráz,
Zaułek Corvina 1956,
IPN, Węgierski Instytut
Kultury w Warszawie,
Warszawa 2020

Balázs Ablonczy, Pál
Teleki (1879-1941),
przekład Szymon
Brzeziński, IPN,
Węgierski Instytut
Kultury oraz Fundacja
im. Wacława Felczaka w
Budapeszcie, Warszawa
2020

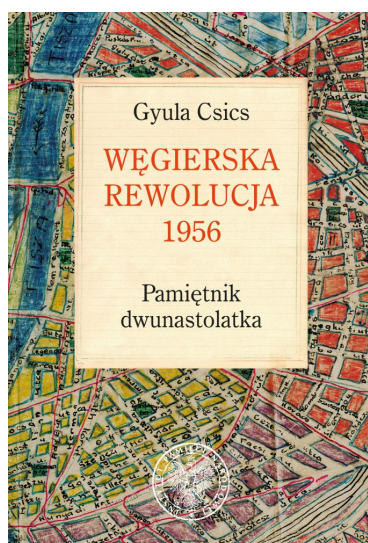

András Hory, „Martwa placówka”.
Wspomnienia i korespondencja posła Królestwa Węgier w Warszawie 1935-1939,
przedmowa Pál Pritz,
poślowie Marek Kornat,
IPN, Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych,
Węgierski Instytut Kultury, Węgierskie Archiwum Narodowe,
Warszawa 2017

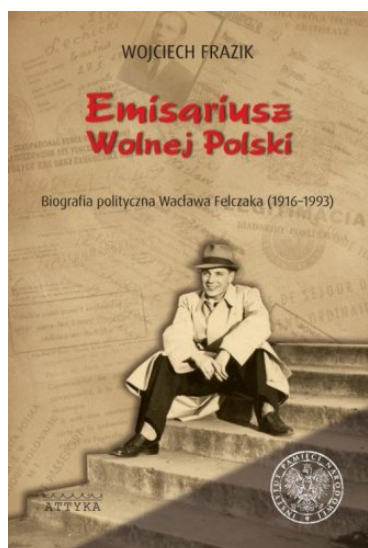

Tomasz Kurpierz,
Henryk Sławik
1894-1944. Biografia

socjalisty, Katowice-
Warszawa 2020

Gyula Csics, Węgierska
rewolucja 1956.
Pamiętnik
dwunastolatka,
przekład Anna
Butrym, Alexandra
Bata-Bocian
(współtłumaczenie -
Kalendarium
historyczne. Węgry
1944-1963), redakcja
merytoryczna dr János
Tischler, Warszawa
2016

Wojciech Frazik,

Emisariusz Wolnej
Polski. Biografia
polityczna Wacława
Felczaka (1916-1993),
Kraków 2013

W najbliższym czasie wspólne inicjatywy planuje Oddział IPN w Gdańsku i Konsulat Generalny Węgier w Gdańsku. **26 października 2021 r. na Politechnice Gdańskiej z udziałem Konsula Generalnego Węgier w Gdańsku zostanie uroczystie otwarta wystawa „Solidarni z Węgrami. Pomoc gdańszczan dla powstańców węgierskich w 1956 r.”.** Ekspozycja dotyczy pomocy udzielanej Węgom w 1956 roku ze szczególnym uwzględnieniem tego, co miało miejsce w Gdańsku. Wystawa jest dwujęzyczna: polsko-angielska. W przygotowaniu trójjęzyczny katalog wystawy (polski, angielski, węgierski).

Jednym z realizowanych już działań, z udziałem wielu podmiotów (w tym także Ambasady Węgier i IPN) jest upamiętnienie zasłużonego obywatela Węgier i Polski Stefana (Istvána) Eleka. W 2016 roku, w siedzibie Oddziału IPN w Gdańsku, odbyła się uroczystość, w trakcie której otrzymał on (za wybitne zasługi dla polsko-węgierskiej przyjaźni), postanowieniem Prezydenta RP Andrzeja Dudy, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski. W przyszłości planowane jest postawienie na gdańskim skwerze im. Stefana Eleka tablicy informacyjnej (OBUWiM IPN Gdańsk prowadzi obecnie rozbudowaną kwerendę). Zorganizowany zostanie również pokaz filmu „Węgrzy w Warszawie”, którego jednym z bohaterów jest Elek.

13 października 2021 roku, w Centrum Edukacyjnym Instytutu Pamięci Narodowej „Przystanek Historia” w Warszawie, odbyła się **dyskusja o rewolucji węgierskiej '56**. Tej tematyce poświęcony jest także **nr 10/2021 „Biuletynu IPN”**.

W marcu 2021 r. odbyła się **debata wokół książki „Henryk Sławik 1894-1944. Biografia socjalisty” autorstwa Tomasz Kurpiera**.

W 2020 r. krakowski oddział IPN wyprodukował **filmowy dokument Pál Teleki. Syn Węgier, brat Polski**, poświęcony dwukrotnemu premierowi Węgier (1920-1921 i 1939-1941), wielkiemu przyjacielowi Polski, który pomagał nam w czasie wojny polsko-bolszewickiej, a także w obliczu niemieckiej agresji w 1939 r. Poczta Polska wprowadziła do obiegu wyjątkową **kartkę pocztową upamiętniającą Pála Telekiego**. Nowe wydawnictwo filatelistyczne powstało w ścisłej współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej. 4 listopada 2020 na terenie Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie stanęła **rzeźba przedstawiająca tego węgierskiego polityka**. 17 czerwca 2020 w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” odbyła się **dyskusja o książce Balázsa Ablonczyego „Pál Teleki (1879-1941)”**.

W 2020 roku odbyła się **premiera filmu dokumentalnego „Oto człowiek - rzecz o Henryku Sławiku i Józsefie Antallu”**. Dokument powstał w koprodukcji Instytutu Pamięci Narodowej z Telewizją Polską S.A. (2020 r.), jest autorskim spojrzeniem na te wybitne postacie,

którym przyszło zdawać egzamin z honoru i spolegliwości w czasach najtrudniejszych... Jest też refleksją o fenomenie losów narodów polskiego i węgierskiego, a także o wspólnych doświadczeniach narodu żydowskiego. Odwiedzamy wszystkie miejsca związane z bohaterami filmu – region górnośląski (Jastrzębie-Szeroka, Katowice), tereny Węgier (Budapeszt, Vác, Balatonboglár, Esztergom), Izrael – Jerozolima (Instytut Yad Vashem) i Austrię (KL Mauthausen-Gusen).

W dniach 9–12 października 2018 w Krakowie i Budapeszcie odbyła się [międzynarodowa konferencja naukowa w 40. rocznicę wyboru kard. Karola Wojtyły na głowę Kościoła „Papież zza żelaznej kurtyny”](#). Konferencja była wspólnym przedsięwzięciem Instytutu Pamięci Narodowej i węgierskiego Komitetu Pamięci Narodowej (Nemzeti Emlékezet Bizottság).

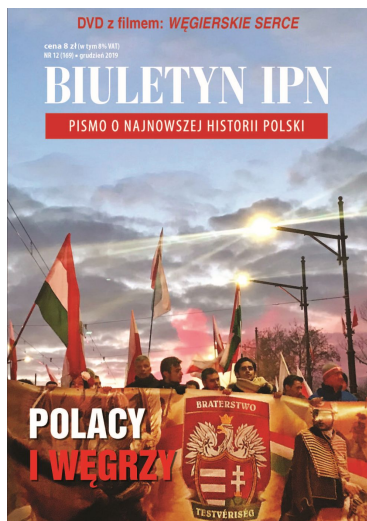
13 marca 2018 w Ambasadzie Węgier w Warszawie odbyła się [dyskusja wokół książki Andrása Horyego „Martwa Placówka. Wspomnienia i korespondencja posła Królestwa Węgier w Warszawie 1935-1939”](#) – zapisu wspomnień i korespondencji ambasadora Królestwa Węgier w II RP w latach 1935–39 Andrasa Horyego. Wyjątkowa publikacja ukazuje relacje polsko-węgierskie w obliczu zbliżającej się II wojny światowej. Wspomnienia węgierskiego dyplomaty wydał Instytut Pamięci Narodowej, współpracując z Węgierskim Instytutem Kultury w Warszawie.

W 2018 roku ukazało się wydanie specjalne gry Znajznak poświęcone historii Polski i Węgier zatytułowane [„ZnajZnak – Felismered?”](#)

7 grudnia 2017 w Budapeszcie odbyły się [warsztaty dla instytucji partnerskich Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb](#) z udziałem dyrektora Archiwum IPN Marzeny Kruk. Spotkanie pt. *Archives in Charge of the Secret Police Files for Education and the Public Dissemination of Knowledge* zostało zorganizowane przez Archiwum Historyczne Węgierskich Służb Specjalnych (ÁBTL) w związku z 20 rocznicą powołania tejże instytucji przez Parlament Węgierski.

19 września 2017 przy ul. Matejki w Warszawie odsłonięty został [pomnik węgierskich żołnierzy](#), którzy podczas Powstania Warszawskiego – jako formalni sojusznicy Niemców – nie tylko odmawiali walki z Polakami, ale też udzielali pomocy żołnierzom Armii Krajowej, dostarczając broń i amunicję oraz pielęgnując rannych. Organizatorami uroczystości były Instytut Pamięci Narodowej i Węgierski Instytut Kultury w Warszawie. Pomnik sfinansował IPN. W związku z uroczystością IPN razem z Węgierskim Instytutem Kultury wydał dwujęzyczną broszurę [„Polacy to nasi przyjaciele. Węgrzy i Powstanie Warszawskie 1944”](#), w której zamieszczono m.in. teksty przypominające polsko-węgierskie braterstwo broni sprzed ponad 70 lat oraz archiwalne fotografie.

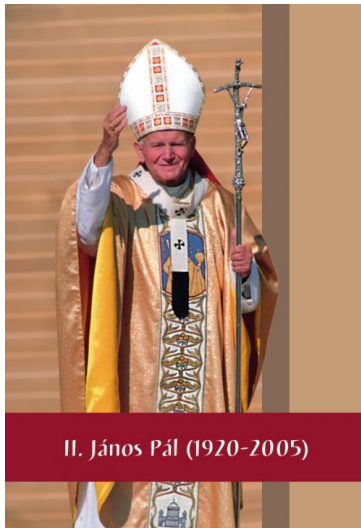

**„Biuletyn IPN” nr
12/2019 - Polacy i
Węgrzy**

**Polacy to nasi
przyjaciele. Węgrzy i
Powstanie Warszawskie
1944, Instytut Pamięci
Narodowej, Węgierski
Instytut Kultury,
Warszawa 2017**

II. János Pál (1920-2005)

[Jan Żaryn, II. János Pál](#) [\(1920-2005\)](#)

24 listopada 2017 w Zalakomár na Węgrzech odsłonięty został nowy [pomnik nagrobny bohatera Polski i Węgier ppłk. Antala Somssicha](#), ochotnika w wojnie polsko-bolszewickiej 1919-1920. Pomnik sfinansował Instytut Pamięci Narodowej.

26 czerwca 2017 w stolicy Węgier Marszałek Sejmu RP oraz Szef parlamentu węgierskiego Laszlo Koever uroczystie odsłonili [pomnik Henryka Sławika i Jozsefa Antalla seniora](#). Upamiętnienie przedstawia Sławika i Antalla rozmawiających na ławeczkach, siedzących przy stoliku. Podczas II wojny światowej staraniem Henryka Sławika, polskiego dyplomaty i uchodźcy z okupowanych ziem Rzeczypospolitej, oraz Jozsefa Antalla, pełnomocnika Królestwa Węgier ds. Uchodźców Wojennych, uratowano od niechybnej śmierci kilka tysięcy polskich Żydów. Według szacunków pracowników Instytutu Yad Vashem liczba uratowanych sięgnęła pięciu tysięcy. Powstanie upamiętnienia bohaterów Polski, Węgier i Izraela było możliwe dzięki wsparciu finansowemu, udzielonemu przez Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN.

W 2016 roku w [Poznaniu](#), [Warszawie](#) i [Budapeszcie](#) zaprezentowano **wystawę „1956: Polska - Węgry. Historia i pamięć”** - ekspozycja została przygotowywana równolegle w

wersji polsko-angielskiej (na potrzeby prezentacji w Polsce) i w węgiersko-angielskiej (na potrzeby prezentacji na Węgrzech). Jest jednym z elementów wspólnych działań Instytutu Pamięci Narodowej, Komitetu Pamięci Narodowej i Węgierskiego Instytutu Kultury w Warszawie, realizowanych w związku z przypadającą w tym roku 60. rocznicą wydarzeń 1956 roku w Polsce i na Węgrzech.

3-6 października 2016 w Kielcach [odbyły się „Polsko-węgierskie spotkania z historią” w 60. rocznicę wydarzeń 1956 roku: wizyta młodzieży z Budapesztu i Kielc w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” oraz konferencja „Rok 1956 w Polsce i na Węgrzech”](#)

22 kwietnia 2015 roku w gmachu węgierskiego parlamentu w Budapeszcie prezesi węgierskiego Komitetu Pamięci Narodowej (Nemzeti Emlékezet Bizottságának – NEB) Réka Földváryné Kiss i polskiego Instytutu Pamięci Narodowej Łukasz Kamiński podpisali [umowę o współpracy w obszarze edukacji, badań historycznych i dokumentacji archiwalnej](#). Umowa obu instytucji przewiduje m.in. wspieranie wspólnych projektów, wzajemne tłumaczenie i wydawanie publikacji, wymianę ekspertów i pracowników, współpracę przy organizacji wystaw, organizowanie przedsięwzięć naukowych i edukacyjnych, mających na celu lepsze poznanie dziedzictwa historycznego i kulturalnego obu krajów oraz udostępnianie dokumentacji archiwalnej.

[W 2011 roku w Poznaniu](#) odbył się wernisaż [„Rozstrzelane miasta. Poznań - Budapeszt 1956”](#). Wystawa została przygotowana przez poznański Oddział Instytutu Pamięci Narodowej, przy współudziale Węgierskiego Instytutu Kultury w Warszawie i Instytutu Historii Rewolucji Węgierskiej 1956 r. w Budapeszcie, prezentowana była także [na Węgrzech](#). Przypomina ona przebieg zdarzeń sprzed ponad 60 lat i ukazuje pełne życzliwości wzajemne relacje Polaków i Węgrów, płynące, m. in. z ich wspólnego doświadczenia.

- **Polecamy artykuł Wojciecha Frazika: [Pál Teleki. Rycerz sprawy węgierskiej i polskiej](#)**

[Więcej materiałów na portalu \[przystanekhistoria.pl\]\(http://przystanekhistoria.pl\) pod hasłem Węgry](#)